ఆంధ్రభూమి వివిధ వ్యాసావళి
ఆదివారం 1-5-1966

"తాయిచెట్టు నీడ"

కథానిక

సూర్యుడు అస్తమించాడు

ఒరుగుడు చెట్లుజడలు విరబోసుకున్న దయ్యాల్లా వాలు తిర్చుకున్నాయి.

ఏటి తీరాన ఎండిన ఇసుక పల్లెలో అప్పుడప్పుడు చేప్పులచప్పుడు తప్పమరే చప్పుడూ వినిపించటం లేదు.

చింతతాని వర్లెలో గొడ్ల సందడితో దుమ్ము రేగుతున్నది. పూరి గుడిసెలలో ఆముదపు దీపాలు మినుకు మినుకు మంటున్నాయి. ఊరపతల వరిపొలాల్లో చేరిన నక్కలు పిచ్చిగా కూస్తున్నాయి. ఊ కొని పిచ్చికుక్కలు. వాటికి తోచిన విధంగా అరుస్తున్నాయి.

"కల్లు"కొనంతాళ్ళల్లో కెళ్ళివాడువల్లె వైపు కావడిలో కుండలతో త్వరత్వరగా నడుస్తూ న్నారు.

చేపలను వేటాడి విసిగిన కొంగలు బారులు తిర్చి ఆకాశంలోకి లేచాయి.

తెల్లటిమబ్బుతో కలిసిపోతూ ఎగురు తోన్న కొంగలు కలియుగ పాండవుల శ్రమ కలిగిస్తున్నాయి.

చింతకాని ఊళ్లో గడ్డివాములు గుడి సెల కంటె ఎక్కువ. మొండి గోడలె

అక్కడి భవంతుల ప్రహరీ గోడలు ఊరికి రాలేదు. మరో కోసుదూరంలో ఉన్న ఊరిలో ఉంటారు కరణం, మునసబులు.

ఊరు ఎంతో ఇరుకుగా ఉంటుంది అక్కడి జీవం ఆ ఇరుకు గొందుల్లో విశాలంగా వీధుల్లా వాలిస్తారు. ఆ గొందుల్లోనే గొడ్లమందలు నిలబడి భూమిని రొచ్చు పేడలతో నింపుతాయి. ఆ రోజే బంగారంలా పోటీలుపడి ఊరిజనం తమ పెంట కుప్పలకు చేరుస్తుంటారు.

పగలల్లా కష్టపడ్డ కూలీలు చల్లబడగానే వారిలో కలుసుకొని తాగాగా తాగి ఇల్లు చేర్తూంటారు.

ఆరోజు సాయంకాలం కూడా తాగా తాగి తప్పటడుగులతో ఇంటివైపు నడుస్తున్న రంగడికి ఊళ్లోని చంటిబిడ్డల ఏడుపులు, పెద్ద వాళ్ళ నముదాయింపులూ, మొదలైన శబ్దాలు లీలగా వినిపిస్తున్నా, ఊరి బాటలోని దుమ్ము రేగొట్టూ తూలుతూ నడుస్తున్నాడు.

ఏవో కొన్ని పూతపదాలు వాడినోటి మంచి అప్పుడప్పుడు జారివాడికి వెమీ వినిపించటంలేదు.

వాడి వంటి ఆకారం ఊరిలోకి ప్రవేశించింది. గ్రామ సింగాలు తూలే ఆ శరీరాన్ని చూసి "భౌ"మని మొరిగాయి.

"పాండవే ముండల్లారా. రోజూ చూసే రంగడి మీదికే ఎగబడ్తరంటె !" అంటూ అస్పష్టంగా గొణుగుతూ క్రిందికి వంగి చేతికందిన రాళ్ళను వాటిపైకి రువ్వాడు. అవి మొరగటం మానలేదు పరిగదా ఇంటిదాకా స్వాగతగీతాలతో

...ల్చాడు తన ఆలోచనలను.

స్నానంచేసి తిరిగి మంచంలో కూలబడ్డాడు రంగడు.

ఉబాం నిశ్శబ్దం రాజ్యం చేసింది.

నిశ్శబ్దాన్ని భంగపరుస్తూ కుక్క "భౌ" మంది వామి దొడ్డివైపు గాజుల శబ్దమైంది.

రంగడు చెవులు రిక్కించి విన్నాడు. కొద్ది ఉణాలు గడిచాయి.

మళ్ళీ కుక్క "భౌ" మంది

"ఎవో, ఈ" ఏదో అడిగొంతుక విసిపించింది.

లేచి తలుపువైపు నడిచాడు రంగడు గుడిసెవైపో స్త్రీ ఆకారం మెల్లిగానడిచి వస్తోంది. కళ్లు నులుముకొని చూశాడు.

"వస్తున్నది రత్తే" వాడనుకొన్నాడు

"అప్పుడేవచ్చినవే మావాం!" అంటూ రత్తి వాడిదగ్గరకొచ్చి వాడి మొహంలోకి నవ్వుతూ చూసి తలుపు కడ్డంగా ఉన్న వాడి చేతిని తీసి లోనికి నడిచింది

రంగడు నిశ్శబ్దంగారత్తి చేస్తున్న పనే చూడసాగాడు.

"వచ్చావు గదా దీపం ఎలిగిస్తేనేం పొద్దో!" అంటూ రాతెండి చిప్పలోని సగం కాలిన వత్తిని పైకితోసి దాన్ని ఆముదంతో నింపి దీపం వెలిగించింది.

రంగడికి పొద్దున తను చూసిన సంఘటన తిరిగి జ్ఞాపకం రావడంతో రత్తి వైపు తిరిగి పళ్లు పటపట లాడించాడు.

"ఇంత పేపు యాడున్నవ్ ? ఊం !" మేము గర్జనలా ఉందా ధ్వని. "ఎవడి దగ్గర కెల్లి వత్తున్నవ్!"

ఉలిక్కి పడింది రత్తి.

గుడ్డి దీపం వెలుగులో వాడి మొహంలో క్రోధం కొట్టొచ్చినట్లు కనిపించింది రత్తికి.

జాలిగా చూసింది వాడివైపు.

"అంత మాటనకు మావాం!" తీరగా ధ్వనించింది రత్తి కంఠం

"మరింకేపేం జేస్తున్నవే ఊరి మీద?" చిరాగ్గా అడిగాడు కదలకుండానే

"రత్తె పెమానం మావాం ! దూడ కోసం జాడుకోసి దూడముందూ అవు ముందు వేసి ఇప్పుడే వత్తున్నా". అంది! వణుకుతూన్న కంఠంతో.

రత్తిదెంప చెళ్లుమంది.

"పొద్దుస్నె ఎవడితోనో సింత కింద మంతనాలాట్టం లెదూ?" గుర్రుమన్నాడు.

వాడి నీచత్వానికి ఆశ్చర్యపోయింది రత్తి.

"ఆడు చెన్నిగాడు మావాం ! మా యన్న. మా పెద్దమ్మ కొడుకు ఇందిరి

పొద్దుటూరు పోతూ దార్లో నన్ను కలిసి మాట్లాడి పోయిండు తోబుట్టువులా టినూ యన్నతో కూడా మాట్లాడద్దా మావాం!" జాలిగా అంది రత్తి

"నీమే కాబోలు", అనుకొన్నాడు రంగడు

"సరె. నిన్ను నమ్మి ఒదుల్తున్న. సరే గానీ కడుపు మండుతున్నది తిన నీకేమైనా ఉందే పెట్టు" విసుక్కొంటూ నులకమంచం వైపు నడిచాడు

"పద మావాం!" అంటూ తనశీలాన్ని నమ్మిన మావని తలచుకొని కుండవైపు నడిచింది రత్తి తన్నీళ్ళు తుడుచుకుంటూ.

రత్తి గుణమే అంత. వాడు తనని నమ్మితే చాలు అని తృప్తి పడుతుంది.

పత్తు పళ్లెంలో కొన్నన్నం వడ్డించి, కలిమి కాయల పచ్చడివడ్డించి దూరంగా నిలబడి చేతులు నులుముకొంటూ వాడి వైపే చూస్తోంది రత్తి.

మాట్లాడకుండా కంచంలోని అన్నం అంతా తినేశాడు రంగడు.

"ఇంకాస్త!" అంటూ మరి కొంచెం వేయబోయింది.

"వద్దంటే నీ క్కాదహె !" అంటూ కసురుకొనే సరికి మాట్లాడకుండా దూరం జరిగింది.

వాడు లేచిచేయి కడుక్కొచ్చేలోపు పుట్టి పైని కుండలోని నిరుమజ్జిగ సత్తు కంచంలో పోసి వాడి కందించింది.

ప్రశ్న ఆ కృతిని కప్పె ముందుతెర ...

బోరు నరహరి
ఎం. చంద్రమౌళి

నేరము - శిక్ష

ఆర్. కె. నారాయణ్

మూలం :

అనుకరణ :

ఎస్. ఎస్. రావు

పయోముఖ విషకుంభాలు

వి. విజయకుమార్

మిండలోవిక్ - ప్రఖ్యాత యుగోస్లావ్ రచయిత

మూలం: కాంతి సాదిక్ అలీ

అనువాద: పోతుకూచి సాంబశివరావు

(మిగతా 4వ పేజీలో)

పయోముఖ విషకుంభాలు

(3వ పేజీ తరువాయి)

చిన్నగాయంవుంది. దానిలోంచి కొంచెం కొంచెంగా రక్తం కారుతూంది. శేఖరం గబుక్కున జేబురుమాల బయటకుతీసి ఆమె తలకు కట్టుకట్టాడు. నెమ్మదిగా ఆమె ముఖం ప్రసన్నమవసాగింది. ఆమె కళ్ళలో కృతజ్ఞత కన్పడసాగింది.

రెండునిమిషాలుగడిచాయి మౌనంగా. "నెమ్మదిగా లేవగలరాండి" అన్నాడు చేయి ముందుకుచాస్తూ శేఖరం. ఆమె ఒక్క క్షణం తటపటాయించి శేఖరం చేతిని ఊతగా తీసుకుని లేచినిలబడింది. నెమ్మదిగా శేఖరం ఆమెను నడిపించుకుంటూరోడ్డుమీదకువచ్చి అదారిన్నే పోతూన్న టాక్సీని ఆపి రూముగుర్తులు చెప్పి రూముకు పోనివ్వమన్నాడు.

టాక్సీ వేగంగా వీధి రోడ్డు దాటి శౌనులో ప్రవేశించింది. ఆ యువతి మౌనంగా తలవంచుకుని కూర్చుంది. ఆమె మెదడు మొద్దుబారిపోయింది. తను ఎక్కడికి వెళ్తుందో కూడా ఆలోచించే శక్తి దానికిలేదు. శేఖరం పరీక్షగా ఆమెను చూశాడు. పచ్చటి శరీర ఛాయ. కోల ముఖం, పెద్ద కళ్ళు. ఆ కళ్ళలో ఏదో కాంతి. ఆ కళ్ళల్లో నీలాంటి వారినైనా ఇట్టే ఆకర్షించుకునే శక్తివుంది. అమాయకమైన ముఖం. ఆ ముఖంలో ఏ మూలనో విషాద ఛాయలు. చేతులకు ఒక గాజు కూడా లేదు. మెళ్ళో మంగళసూత్రంగాని, ఇతర ఆభరణాలుగాని లేకపోవడంతో ఆమె వివాహితో కాదో తెల్సుకోలేకపోయాడు శేఖరం. కాని ఆమె ఎవరో గొప్పింటిపిల్లే ననుకున్నాడు. ఇంతలో చిన్న కుదుపుతో టాక్సీ ఆగింది.

శేఖరం క్రిందకు దిగి టాక్సీ వాడికి డబ్బులిచ్చి పంపేశాడు. ఆ యువతి శేఖరం వెంట రూములోకి నడచింది. శేఖరానిది చిన్న రూము అనే చెప్పాలి. ఒక్కరికి ఎక్కువ. ఇద్దరికి తక్కువ. ఆ రూము చూస్తూనే ఆ యువతి హఠాత్తుగా గుమ్మంవద్దనే ఆగిపోయింది. శేఖరం "లోపలికి రండి ఫరవాలేదు" అంటూ ఆహ్వానించాడు. ఆమె బెరుగ్గా లోపలికి వచ్చి శేఖరం చూపిన కుర్చీలో కూర్చుంది మౌనంగా,

"ఇప్పుడే వస్తామండండి" అంటూ శేఖరం ఫ్లాస్కుతో బయటకు వెళ్ళాడు తలుపులు దగ్గరగావేసి. ఆమెకుఅప్పుడు గుర్తుకు వచ్చింది తను ఒంటరిగా ఓయువకుని రూములో ఉన్నానని, ఆమెముఖం పాలిపోయింది. తన దుస్థితికి మౌనంగా ఏడ్చింది. ఇంతలో గబుక్కున తలుపు తెరుచుకుంది. ఆమె ఉలిక్కిపడిముందుకు చూచింది, భయంగా. శేఖరం ఫ్లాస్కుతోను, పళ్ళతోనూ లోపలికి వచ్చాడు. ఆమె అప్రయత్నంగానే "అమ్మయ్య" అనుకున్నది. శేఖరం పళ్ళను బల్లమీద పెట్టి "ముందు ఇవి తీసుకోండి ఆ తర్వాత విషయాలు మాట్లాడుకోవచ్చు" అంటూ బల్లను ఆమె ముందుకు త్రోశాడు.

ఆ యువతి భయంగాలేచి "క్షమించండి నే వెళ్ళిపోతాను. ఎవరైనా చూస్తే ఏమైనా అనుకుంటారు" అంది వెళ్ళటానికి ముందుకు అడుగువెయ్యబోతూ. శేఖరం ఆమె మాటలకు అడ్డువచ్చాడు. "మీ అనుమానం నాకు అర్థమయింది. ప్రాణంపోయి నా మాట తప్పేదిలేదు. మీకు ఇక్కడ ఎటువంటి హానీ కలుగదని హామీ ఇస్తున్నాను. నా మాటలమీద ఏమూలనైనా మీ హృదయంలో నమ్మకముంటే వుండండి, లేదా ఎక్కడ దింపమంటారో చెప్పండి. మిమ్మల్ని ఆ ప్రదేశానికి సురక్షితంగా చేరుస్తాను," అంటూ అభయమిచ్చాడు శేఖరం.

ఇంక ఆ యువతి ఏమీ మాట్లాడలేకపోయింది. మళ్ళా కుర్చీలో కూర్చుని పండ్లన్నీ తినేసింది. శేఖరం కప్పులో పోసిచ్చిన పాలుకూడా మాట్లాడకుండా త్రాగేసింది. శేఖరం ఆ కప్పులూ అవీ ఓమూల పడేసి మంచం వాల్చుకునిదాని మీద కూర్చుని "ఇప్పుడు చెప్పండి: అన్నిటికంటే ఘోరమైన పాపం ఆత్మహత్య; మీరు హైందవ స్త్రీ అయివుండి కూడా మీరు ఈ పాపానికి ఎందుకు వడికట్టారో నాకు అర్థం కావటంలేదు. మీరీ సాహసానికి వడిగట్టవలసినంత కష్టం ఏమిటో తెలుసుకోవచ్చా?" అంటూ సూటిగా ప్రశ్నించాడు.

ఆ యువతి శేఖరం వేసిన ప్రశ్నతో కొంచెం కలవరపడింది. రెండు క్షణాల తర్వాత "క్షమించండి! ప్రస్తుతం నేను వివరాలేమీ చెప్పలేను. మీకు స్త్రీలమీద ఉండే అభిమానంవల్ల గాని, గౌరవంవల్ల గాని నన్ను ఆదరించారు, మీ మేలు మర్చిపోలేను నాదారిన నన్ను పోనివ్వండి."

"ఏమిటి మీదారి!" శేఖరంఆశ్చర్యంగా అడిగాడు.

"సముద్రం"

"నేను వెళ్ళనియ్యను. దృఢంగా అన్నాడు.

"ఆ! అధికారం చలాయిస్తున్నారా?" భయంగా ఉంది,

"ఆ! అవును! అన్యాయాన్ని ఎదుర్కోటానికి అందరికీ హక్కుఉంది"

"నేను నడుస్తూన్న మార్గం న్యాయసమ్మతమైనదే."

ఆమె కోపంగా అంది.

"ఆ! న్యాయమైనదా?" ఆశ్చర్యంగా అడిగాడు.

"అవును,"

"ఎలా?" కుతూహలంగా ప్రశ్నించాడు శేఖరం

"[illegible] సముద్రమే [illegible]" గట్టిగా అరచింది.

శేఖరం నెత్తిన పిడుగుపడినట్లయిం[illegible] "ఈ యువతి! [illegible]! పిల్లేదు ఈమె పతిత కాదు! ఈమె పతితకాకూడదు! [illegible]

పెట్టింది. నెమ్మదిగా నోరు పెగల్చుకుని "పతితా?" అన్నాడు శేఖరం.

"అవును" చేతులతో ముఖాన్ని దాచుకుంటూ అంది.

"........"

రెండు క్షణాలు గడిచాయి. ఆమె నెమ్మదిగా తలెత్తి 'ఏం? నమ్మకం కలగలేదా? అవును కలగదు! నాకు తెలుసు నన్ను చూచినా వాళ్ళెవరూ నేనుపతితనని అనుకోలేరు. కాని నేను పతితనే [illegible]."

"ఎలా?" ఆరెండక్షరాలు ఎలా వచ్చాయో అతనికి అర్థంకాలేదు.

"క్షమించండి. నేనుముందరే చెప్పాను వివరాలు చెప్పలేనని. జరిగినదేదో జరిగిపోయింది. అపాయకరౌతుల్ని జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకుని మళ్ళా నామనస్సును మారనీయకండి. క్షమించి వివరాలడుగవద్దు. నాకు సెలవిప్పిస్తే నాదారిన నేను పోతాను" అంటూ లేచి రెండడుగులు ముందుకు వేసింది ఆయువతి

"ఆగండి!" ముందుకు పడబోతూన్న ఆయువతి కాలు కదలలేదు శేఖరం పిలుపుతో. "మానవుడిగా నాధర్మం నేను నిర్వర్తించాలి! మానవుడిగానేను మీకు ఏవిధంగానూ సహాయపడలేనా? బాధను హృదయంలో దాచుకుంటే అదిహృదయాన్ని దహించివేస్తుందేకాని ఊరట నియ్యదు. నామీద ఏపాటి గౌరవమున్నా మీపరిస్థితి నాకుకూడా అర్థమయ్యేలా చెప్పండి నాకు చేతనయిన సహాయంచేస్తాను మీ బాధను మరపించటానికి. నామాట కాదనకండి!" దృఢంగా అన్నాడు శేఖరం. ఆమె ఇక ముందుకు సాగలేకపోయింది "నేను వద్దన్నా వినకుండా నాచేత ఈ పాపిష్టి చరిత్ర చెప్పిస్తున్నారు. మీరు నాకథ వింటే నామీదజాలిచూపించటానికిబదులు అసహ్యించుకుంటారు. అయినా, ప్రాణదాత స్వయంగా అర్థిస్తున్నప్పుడుకాదనే శక్తినాకు లేదు.. ..."

శేఖరం విషాదంగానవ్వి" తప్పుచేసినవాడూ చేస్తాడు చేసిన తప్పును తెలుసుకుని పశ్చాత్తాపపడి సన్మార్గంలో జీవితాన్ని నడుపుకున్నవాడే నిజమైన మానవుడు ఇదిసత్యం. తప్పుచేసిన పాటి మానవుణ్ణి చూచిపరిహసించటానికిబదులు జాలిపడి ఆమానవుడిని మంచిమార్గంలో పెట్టటానికి ప్రయత్నించినవాడు దేశం నవచైతన్యంతో తొణికిసలాడుతుంది, అందుచేత మీకథ ఎటువంటిదైనా నిర్భయంగా చెప్పండి నాచేతనయితే సహాయపడతాను. లేకపోతే మనసున్న మానవునిగా ఒక్కకన్నీటిబొట్టు విడుస్తాను. ఇటువంటి కష్టం భవిష్యత్తులో ఎవ్వరికీ కలిగించవద్దని ఆభగవంతుని ప్రార్థిస్తాను" కళ్ళుమూసుకుని అన్నాడు శేఖరం.

శేఖరం మాటలు విన్న ఆయువతి కళ్ళవెంట ఆనందబాష్పాలురాలాయి. "అయితే వినండి" అంటూ మొదలు పెట్టింది.

* * *

"మాది సిరిపురం. నాపేరు కాంతం మాది మొదట్లో బాగా బ్రతికిన కుటుంబమే. కాని మానాన్న వెంకటరామయ్యగారి హయాంవచ్చేవరికి పేరూ, ప్రతిష్టా తప్ప ఇంకేమీ మిగలలేదు. పెద్దలు సంపాదించిన పేరూ, ప్రతిష్టాతప్పఇంకేమీ మిగలకపోవడంతో చాలామంది పొట్ట చేతపట్టుకుని పట్నం వెళ్ళిపోయారు. కాని, మానాన్నగారికి ఉన్న ఊరు కాదని వెళ్ళధైర్యంలేకపోయింది. అలాపట్నం వెళ్ళినవాళ్ళకూ మాకూ క్రమంగా రాకపోకలు తగ్గిపోయి అసలువాళ్ళెక్కడ వుంటున్నారో కూడా తెలియకుండాపోయిందిచివరికి. నాకుతెలిసినంతవరకూ మాకు బంధువులెవరూలేరు.

"సిరిపురంలోనే వున్న కొద్దిపాటి స్థిరాస్తితో మాకాలంగుట్టుగాగడిచే మా నాన్నకు నాపెళ్ళి ఒక సమస్యగా మారిపోయింది. యుక్తవయస్సురాకుముందే చెయ్యవలసిన వివాహం యుక్తవయస్సువచ్చి మూడు సంవత్సరాలయినా జరుగకపోవడంతో మానాన్నగారు దిగులుతో తీసుకుని మూడు నెలల క్రితంపోయారు. నాన్నగారుపోవడంతో మాకు దిక్కంటూ ఎవ్వరూ లేకపోయారు."

"చిన్నచిన్న అప్పులు తీర్చటంతోపాటు ఉన్నభూమి, ఇల్లూ అమ్మివేసి అప్పులు తీర్చి మిగిలిన కొద్దిపాటి డబ్బుతో ఊరికి కొంచెందూరంగా చిన్న పాక వేసుకుని అలాగేకాలం గడుపుతున్నాము. రోజు లయితే గడుస్తున్నాయి గాని, మా అమ్మకు నా వివాహం ఒకపెద్ద బాధగా పరిణమించింది. నిండా 85 సంవత్సరాలైనాలేని ఆమె బాధచూస్తుంటే నా కడుపు తరుక్కుపోయేది. తననిస్సహాయతకు ఆమె చాలాసార్లు నిశ్శబ్దంగా రోదించేది. ఆమెకు నేను నాకు ఆమే కదా! నేనే ఆమెను ఓదార్చేదాన్ని! అటువంటి హీనస్థితిలోవున్న మమల్ని చూసేసరికి ఊళ్ళోని క్రూరకాముకు వెర్రెత్తినట్టయింది! ఊళ్ళోకి వచ్చినప్పుడు వెర్రివేషాలువేస్తూ వళ్ళికిరించే వారు. వాళ్ళల్లో మా ఊళ్ళో పెద్ద భూస్వామి రంగయ్య కొడుకు నాగరాజు ఒకడు. వాడు చాలాసార్లు నన్ను వలలో వేసుకోవాలని ప్రయత్నించాడు మా నాన్నగారు బ్రతికివుండే రోజుల్లోనే కాని, వాడి ఆటలు సాగనియ్యకుండా కాపాడుకుంటూ వచ్చాను ఇంతవరకూ."

"కాని..........." ఆగిందికాంత, ఆమె ముఖం [illegible] అప్పుడే అడిగాడు.

కాంత మళ్లా చెప్పసాగింది. ఇప్పాటికి సరిగ్గా వారం రోజుల క్రిందట. రాత్రి సుమారు 12 గంటల ప్రాంతం టుంది. నేనూ అమ్మా ఒకే మంచం మీద పడుకుని వున్నాము. నాకు ఆలోచనలతో నిద్రపట్టలేదు. ఇంతలో తలుపు కిర్రుమని చప్పుడవటంతో ఉలిక్కిపడి అటు చూశాను. ఏవో రెండు నీడలు స్పష్టంగా కన్పించాయి. "దొంగలు దొంగలు" అని అరవబోయాను. కాని నోట్లోంచి మాటలు పెగిలి రాలేదు. ఆ రెండు ఆకారాలూ లోపలకువచ్చి తలుపు దగ్గరగా వేశాయి నాగుండెలు వేగంగా కొట్టుకోసాగాయి. అందులో ఒక ఆకారాన్ని గుర్తుపట్టగలిగాను వాడు నాగరాజు వాడిని గుర్తుపట్టిన వెంటనే నా మెదడు మొద్దుబారిపోయింది ఇంకేమీ ఆలోచించకుండా మంచంమీద నుంచి చప్పుడవకుండా లేచి పెట్టెల చాటున దాగి వాళ్ళ చర్యలు గమనించ సాగాను.

"ఆ ఇద్దరూ ముసుగు కదిలి మంచం దగ్గరకు వచ్చారు. నా ముఖం పాలిపోయింది. వాళ్లుచెయ్యబోయేదేమిటో తెలుసుకుంటే నా రక్తం ఉడికిపోయింది ఆ పరిస్థితిలో నేను ఏమీచెయ్యలేకపోయాను. ఊరికే చూడటం తప్ప రెండవవాడు ముందుకువంగి అమ్మ ముఖంలో ముఖం పెట్టాడు. "కెవ్వు"మని అరుస్తూ అమ్మలేచింది నాగరాజు నాకోసం గుడిసెంతా కలయచూస్తూ అక్కడనుంచి కదిలాడు. రెండోవాడు వికృతంగా నవ్వుతూ అమ్మనుచేజిక్కించుకున్నాడు. అమ్మఅరిచే అరుపులు ఆ నాలుగు గోడలూ దాటి ముందుకు పోలేకపోయాయి

"ఇంతలోనే అపశువు నాగరాజు నా ఉనికి కనిపెట్టి నాచేయిపట్టుకుని ముందుకు లాగి, బలవంతంగా తన బాహువుల్లో ఇరికించుకున్నాడు. రెండు నిమిషాలు పెనగులాడాను. కాని, ఆపశుబలంముందు నా బలం ఎందుకూ కొరగాకుండా పోయింది. నా కన్యత్వం నిలుపుకోలేకపోయాను. ఆ తరువాత కొద్ది క్షణాల్లోనే నాకు స్పృహతప్పిపోయింది. తెల తెలవారుతూండగా మెలుకువవచ్చింది, నాశరీరం నా స్వాధీనంలో లేదు. ఇంతలోనే అమ్మ గుర్తుకు వచ్చింది. ఆమెకోసంఇల్లంతా కలయజూశాను. అమ్మ కన్పించలేదు. గబుక్కున బయటకు వెళ్లబోతూన్న నాకు మంచంమీద పడివున్న మూడువది రూపాయలనోట్లు ఒక ఉత్తరం కానవచ్చాయి. వాటిని చూస్తూనే నాగుండె వేగంగా కొట్టుకోసాగింది. వణికే చేతులలో ఆ ఉత్తరం తీసి చదివాను. అందులో ఇలావుంది.

"అమ్మా కాంతా? ఈ పాపిష్టిదాని ముఖం ఇంక లోకానికి చూపించలేను. కన్న కూతురి శీలం తల్లి కళ్ళ ముందే మంటగలిసే దౌర్భాగ్యం ఏ తల్లికీ ఇటుపైన కలగకూడదని ఆ భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను. నేనా పతితను! నాకోసం ఇంక ఎదురుచూడకు ఆ పశువులు మనిద్దరి శీలానికి 80 రూపాయల విలువ కట్టారు. అదికూడా ఇక్కడే వదిలాను. నీ జీవితం ఎలా కాపాడుకుంటావో! ముచ్చటగా మురిపెంగా నీపెళ్ళి చేసి మీరిద్దరూ చిలకాగోరింకల్లా కాపురం చేసుకుంటూంటే చూచి ఆనందించవలసిన సమయంలో నీ శీలం ఒక దుర్మార్గుడి కామానికి బలైపోతూంటే ....అమ్మ...... భరించలేను......నీ తల్లి.

ఉత్తరంచదవటం పూర్తిచేసిన నాకు ఈలోకం అంధకారమైనట్లయింది. మాహీనమైన బ్రతుకుల్ని తలచుకుని ఏడుస్తూ అలాగే మధ్యాహ్నంవరకూ గడిపేశాను. ఆ తరువాతఇంకఆవూళ్ళో వుంటే ప్రమాదమనే ఉద్దేశంతో ఆ ఊరి మంచి కట్టుబట్టలతో మాశీలాలకు ఆ దుర్మార్గులు విలువ కట్టియిచ్చిన ఆ 80 రూపాయలే శరణ్యంకాగా వాటిని తీసుకుని రైల్లోపడ్డాను గమ్యంతెలియకుండానే రైలు కదిలేంతవరకూ నేను ఎక్కడికి వెళ్ళాలో ఆలోచించలేదు. రైలు కదిలింది. అప్పుడు నామనస్సులో నాగమ్యం ఏమిటనే ప్రశ్నతల ఎత్తింది. నాకు తెలుసున్నంత వరకూ "నా" అన్నవాళ్ళెవరూనాకులేరు. ఎక్కడకు వెళ్లాలో తెలియదు. అలాగేఆలోచిస్తూ గంటసేపు గడిపేశాను. రైలులో రద్దీ ఎక్కువగాలేదు. టిక్కెట్టు కలెక్టర్లు కూడా ఎవ్వరూ రాలేదు. అదే అదృష్టమనుకున్నాను. రైలు చిన్న కుదుపుతో ఏదో చిన్న స్టేషన్లో ఆగింది. హఠాత్తుగా విడిగా రైలుకోసం పరిగెత్తే ప్రయాణీకుల్ని చూసేసరికి ఆ పరిస్థితిలో కూడా నవ్వువచ్చింది. రైలు కదలబోతూండగా ఎవరో యువకుడు చేతిలో తళతళ మెరిసే బ్యాగుతో హఠాత్తుగా నాపెట్టెలోకి ఎక్కాడు.

రైలువేగం అందుకుంది. ఆ యువకుడు నావంకే పరీక్షగా చూస్తూండటం గమనించేసరికి నాకు కంపరమెత్తింది. ముఖాన్ని కిటికీలోంచి బయటకుపెట్టి వేగంగా వెనక్కి పరిగెత్తే పచ్చటిచెట్లను చూస్తూ కూర్చున్నాను. అతను నన్ను నెమ్మదిగా మాటలలోకి దించాడు. అయిష్టంగానే అతనితో మాట్లాడక తప్పిందికాదు. దాచకుండా చెప్పిన నాసంగతంతావిని అతడు చాలా బాధపడ్డాడు. స్త్రీలగురించి చిన్నరకం ఉపన్యాసం ఇచ్చి, చివరకు నాకు అభ్యంతరం లేకపోతే తాను నన్ను వివాహం చేసుకుంటానన్నాడు. నాకులోకంఅంతా గిర్రునతిరిగినట్లనిపించింది, ఇది కలా? నిజమా? అనుకున్నాను. నాసంగతంతా విన్న తర్వాత కూడా నన్ను చేరదీస్తానన్న ఆయువకునికి ఈ ప్రపంచంలో ఇంకెవ్వరూ సాటిరారనిపించింది. అతను తాను మెడికల్ రిప్రజంటేటివ్ నని, తనకు కూడా "నా" అనే వాళ్ళెవరూ లేరని, పనిమీద విశాఖపట్నం వెళ్తున్నాననీ, తనతోపాటు నన్నుకూడా ముందు విశాఖపట్నం తీసుకునివెళ్ళి ఆ పని పూర్తిచేసుకునివచ్చి తిరుపతిలో వివాహం చేసుకుందామనిచెప్పి విశాఖపట్నం చేర్చాడు.

విశాఖపట్నంలో ఒక పెద్దహోటలులో రూమ్ తీసుకున్నాడు. అక్కడి ఖరీదైన జీవితంచూచి నేను చాలా అదృష్టవంతురాల్ని అనుకున్నాను. మొదటిరోజు అతను చాలాజాగ్రత్తగా వున్నాడు. వివాహమయ్యేవరకూ మనిద్దరం చాలా నిగ్రహంతో ఉండాలన్నాడు. రెండవరోజు రాత్రి అతని మీదనమ్మకంతో అతన్ని కాదనలేకపోయాను ఆ రోజు స్వర్గసౌఖ్యాలు చూపించాడు అతని వడిలో కరిగిపోవడంకన్నా నాకింకేమీ అక్కరలేదనుకున్నాను. మూడవరోజు పొద్దున్నే "టౌనులో పనివుంది" అంటూ వెళ్లిన పెద్దమనిషి మూడురోజులు గడచిపోయినా రాకపోవడంతో హోటలు వాళ్ళు నాదగ్గర డబ్బు రెండు బంగారపుగాజులూ తీసుకుని తరిమేశారు. ఆ రోజు సాయంత్రం అలా మోసపోయిన నాకు ఆత్మహత్యే శరణ్యమనిపించింది. అదే ఉద్దేశ్యంతో సముద్రజలంలో నా పాపాలను ప్రక్షాళనం చేసుకుందామనుకునే వరకు నాకు అభాగ్యం కూడా కలుగనీయలేదు. దయచేసి ఇటుపైన నా దారికి అడ్డుచెప్పకండి. నా ముఖాన్ని ఈలోకానికిచూపలేను పరమ పవిత్రమైనఈ భరత భూమిలో నావంటి పతితకు స్థానంలేదు" అంది వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూచేతులలో ముఖాన్ని దాచుకోటానికి ప్రయత్నిస్తూ.

అంతా విన్న శేఖరం మనస్సు కుతకుత ఉడికిపోయింది ముఖం జేవురించింది "ఛీ! పాడులోకం! ఈ మానవుని ఆశకు అంతులేదు! పాపభీతిలేదు! స్త్రీలపట్ల ఇంత చులకనగా ఎందుకుచూస్తారు. ఒక అమాయక శీలాపహరణలో వాళ్ళకు ఒరిగేదేమిటి? స్త్రీ మాతృమూర్తి అంటారు జగజ్జనని అంటారు, కాని, అదే స్త్రీ నిస్సహాయ స్థితిలో ఉన్నప్పుడు ఓదార్చటానికి బదులు ఆమెకు హానీ కలుగజేస్తారు! ఎందువల్ల? ఈ లోపం ఎవరిది?ఈపాపంఎవరిది? పురుషునిలో ఈ అల్పగుణాన్ని ఎందుకు సృజించావు భగవాన్?" శేఖరం హృదయం బాధతో మూల్గింది

"కాంతా" వీల్లేదు! నువ్వుచావటానికి వీల్లేదు నీ మానాన్ని మంటకలిపి పోవటానికివీల్లేదు! చెప్పు...ఆదుర్మార్గుడు ఎవరో చెప్పు! నిన్ను వివాహమాడతానని మోసగించిన ఆ పశువెవరో చెప్పు! నిలువునా చీరేస్తాను! ...చెప్పు...చెప్పు కాంతాచెప్పు ... ఆవేశంగా ఊగిపోయాడు శేఖరం

ఆ ఆవేశం చూచిన కాంత కంగారుపడింది. "మీరు ఆవేశపడకండి! భగవంతుడు నానొసట అలావ్రాశాడు! అది జరిగి తీరవలసిందే నాకు ఈ జన్మలో అందరిలాగా సంతోషంగా భర్తతో కాపురం గుట్టుగా చేసుకునే అదృష్టం లేదు. నాదురదృష్టానికి మీరేంచేస్తారు? నమ్మి బ్రతుకుని అంకితంచేసిన ఆయన నన్ను తన భార్యగా ఆదరించలేకపోయాడు ఆయనకు నాశరీరం తప్ప నేనవసరంలేకపోయింది ఓడిపోయాను! ఒక్కసారికాదు! రెండుసార్లు ఓడిపోయాను. నాజీవిత సమరంలో ఇంకా ఈ దౌర్భాగ్యురాలిని ఇక్కడవుంచుకుని మాయని మచ్చతెచ్చుకోకండి! నాకింక సెలవిప్పించండి నాకన్నీటిగాధను విని నాకోసం ఒక్క కన్నీటి బొట్టురాల్చే వ్యక్తి దొరికారనే ఆనందంతో సంపూర్ణ తృప్తితో నా జీవితాన్ని అంతం చేసుకుంటాను అంటూలేచింది కాంత.

శూన్యంలోకి చూస్తూ ఆలోచిస్తున్న శేఖరం కాంత మాటలతో ఉత్తేజితుడైనాడు. "కాంతాఆగు! నేనడిగినప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పు! ఆ నీచుడి పేరేమిటి" అంటూ నిలదీశాడు "క్షమించండి! నేను తెలుసుకోలేదు అదీకాక హైందవ స్త్రీని అయివుండి భర్తపేరు ఉచ్చరించలేను. ఆయన నన్ను అన్యాయం చేసినాఆయనే నాభర్త"

"ఫరవాలేదు! నేను తెలుసుకుంటాను నామాటవిని ఇక్కడే వుండిపో మీఇద్దరినీ కలిపే బాధ్యతనాది. "నా" అన్నవాళ్ళెవరూ లేనినాకు తోడుగా ఉందువుగాని. అంటూ అడిగాడు శేఖరం.

"క్షమించండి! నన్నింక బాధించకండి. ఇప్పటికే మీకు చాలా శ్రమకలిగించాను నాకు సెలవిప్పించండి అంటూముందుకు సాగింది కాంత

"చెల్లీ!" ఆమె కాళ్ళకు బంధాలు పడ్డాయి, ఆమె ఒక్కడుగు కూడా ముందుకు వేయలేకపోయింది. ఆమె కళ్ళవెంట ఆనందబాష్పాలురాలాయి. హృదయం ఎగిరెగిరిపడింది ఆనందంతో "చెల్లీ! ఈ అన్నయ్యమాట వినవూ?" దీనంగా చూశాడు శేఖరం. కాంత ముందుకు కదలలేకపోయింది. "అన్నయ్యా!" అంటూతిరిగివచ్చిశేఖరం కాళ్ళమీద పడిపోయింది.

శేఖరం ఆమెను పైకెత్తి అక్కున చేర్చుకున్నాడు "అమ్మా! నాకు [illegible] దానిలోనే నీకూ కలిగించి పెడతాను ఒంటరిగా జీవితాన్ని గడుపుతూ, ఏకాకిగా వున్న నాకు ఈ రోజునుంచి నాతో సమానంగా బాధలుపంచుకోగల చెల్లివుంది! చాలమ్మా—చాలు...నాజీవితం ధన్యమైనట్లే మీ ఇద్దరినీ ఒకచోట చేర్చి నాబాధ్యత నెరవేరుస్తానమ్మా" అంటూ కరిగిపోయాడు శేఖరం.

"నీ వెవరివో తెలియకపోయిన ఆదరించి అభిమానించి ఆశ్రయమిచ్చిన అన్నయ్యా! నిన్ను ఏ విధంగా సేవిస్తే నా ఋణం తీరుతుంది. ఏ పూలతో పూజిస్తే నాకు తృప్తి కలుగుతుంది! ఇంకా నీలాంటి అన్నయ్యలు వున్నారు కాబట్టే ఈ లోకం నిలిచి వుంది. లోకంలో మంచి మనసుకు చోటు ఉంది! ధర్మానికి తావు వుంది" కాంత ఆనందంగా అంది.

* * * *

"పద్మనాభం! ఆమెను ఎలాగైనా ఒకింటిదాన్ని చేయాలి! అప్పుడే నా మనసుకు శాంతి" ఆవేశంగా అన్నాడు శేఖరం.

పద్మనాభం చిన్నగా నవ్వాడు. "శేఖరం! ఇప్పుడు ఆవేశపడిపోతే మిగిలేది అనర్థాలే! ఆమె అతనితో గడిపినట్లుగాని ఆమెకూ అతనికీ సంబంధం ఉన్నట్లుగాని ఎక్కడా మనకు ఆధారాలు లేవు ఆమెమాటలు తప్ప మనకిప్పుడు కావలసినది మనపని పూర్తయ్యేమార్గం. ఆమెను తప్పక ఒకింటిదాన్ని చేసితీరదాము! ముందు ఆమెను ఒక్కసారి కలుసుకుని ఆమెనుంచి మనకవసరమైన సమాచారమేమైనావుంటే గ్రహించాలి. శేఖరంచెప్పిన కథనంతా విన్నతర్వాత శాంతంగా అన్నాడు పద్మనాభం.

ఎంతప్రయత్నించినా ఆమెనుంచి వివరాలేమీ సేకరించలేకపోయినా ఆమెను ఎక్కువగా బాధించటం ఇష్టంలేక ఇంకేమీ ప్రశ్నించలేదు ఆమెను ఆరోజుకి. తరచుగా పద్మనాభం కూడా వచ్చి ఆమె ముందు కాస్సేపు సరదాగామాట్లాడి ఆమె బాధను మరపింపచేయటానికి శేఖరం చేసే ప్రయత్నంలో ప్రముఖపాత్ర వహించాడు పద్మనాభం

శేఖరం, పద్మనాభం కలసి ఎంత ప్రయత్నించినాఆమోసగాడిజాడ తెలుసుకోలేకపోయారుగాని, ఎదురింటి వాళ్ళ మనసును దానిలోని కుళ్ళునుమాత్రం అర్థంచేసుకున్నారు. ఎదురింటి హనుమంతరావు అన్నమాటలువిన్న శేఖరం "పద్మనాభం! ఈ లోకంలో అందరికీ హృదయం, బుద్ధి, ఆరెంటినీ నడపటానికి మెదడు ఇచ్చాడు భగవంతుడు. వీటి సహాయంతో మానవుడు తన జీవితాన్ని నిర్విఘ్నయోగ్యంగా నడపుకోటానికనే ఉద్దేశ్యంతో, కాని అందరూ ఒక్కసారి కూడా వాటిని సక్రమమార్గంలో పయనించనీయరేం! ఇదిఎవరితప్పు? పుట్టించిన, మనసిచ్చిన భగవంతునిదా? లేక పుట్టినమతిలేని మానవునిదా? ఈ లోకంలో అంతాకుళ్ళితమే తప్ప మంచిగా ఆలోచించే మనసేమనకు కనబడదేం?" వాపోయాడు శేఖరం!

పద్మనాభం నవ్వి ఊరుకున్నాడు. శేఖరానికి పద్మనాభం నవ్వుఅర్థంకాలేదు

* * * *

కాంత ఆలోచిస్తూ చిక్కు తీసుకుంటోంది జుట్టుకు. ఇంతలో హఠాత్తుగా పద్మనాభం వచ్చి, ఆలోచనలో మునిగి పోయివున్న కాంతను చూచి చిన్నగా దగ్గాడు తనరాక తెలియజేయడంకోరకు కాంత ఉలిక్కిపడి ప్రక్కకు తిరిగింది. పద్మనాభాన్ని చూచి "మీరా! ఎవరో ననుకుని ఉలిక్కి పడ్డాను. కూర్చోండి" అంటూ తనులేచి ఆ గదిలోనే ఓమూల మంచంమీద కూర్చుని, కుర్చీచూపించింది పద్మనాభానికి. ఆమె వచ్చిన తర్వాత పాతరూము మార్చి, రెండుగదులున్న వేరే ఇల్లు తీసుకున్నాడు శేఖరం.

పద్మనాభం కుర్చీలో-కూర్చుంటూ" ఏమిటండీ! మరి అంతదీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నారు? ఎవరిగురించి ఆలోచిస్తున్నారో?" అంటూ చిన్న నవ్వాడుగా కాంత సిగ్గుగా తలవంచుకుంది "కాస్త మంచినీళ్ళిస్తారూ!" అంటూ అడిగాడు ఆమెకేసి పరీక్షగా చూస్తూ పద్మనాభం.

"ఇదిగో ఒక్కక్షణం మంచినీళ్ళెందుకు కాఫీ పెడతాను. అన్నయ్యకూడా వచ్చే వేళయింది. అరె! మర్చిపోయాను. మీరువక్కరేవచ్చారు అన్నయ్యలేడా?" అంటూ ప్రశ్నించింది. "ఆ,.." కాస్త తడబడ్డాడు అనవసరంగా పద్మనాభం. "ఏమీలేదు శేఖరానికి నా సహాయం ఎక్కువగావుంది. నాపని అయిపోయింది. తను వచ్చేవరకూ మీ బాధ్యత నామీద పెట్టాడు. తప్పేముందామరి?" అంటూ విచిత్రంగా నవ్వాడు పద్మనాభం.

కాంత నొచ్చుకుంది. "అన్నయ్య ఎప్పుడు ఇంతే! అనవసరంగా మీఇంట్లో కంగారుపడుతూంటారు. అన్నయ్యవచ్చేవరికి ఎంతవుతుందో ఏమో నాకేమీ భయంలేదు. మీరుచీకటి పడకుండానే మీఇంటికి వెళ్ళిపోండి" అంటూ నీళ్ళగిన్నె కుంపటిమీద పెట్టింది కాఫీకోసం. "ఆ! అంత ఎడుదు తెన్నులు చూసేదెవరులెండి? అందులో ఈ రోజుల్లో బాధ్యతా!" సరదాగా నవ్వాడు. పంచదార డబ్బా తీసుకుని వంటింట్లోకి నడచింది కాంత పద్మనాభం మాటలకునవ్వి "భలేవారండీ" అంటూ. పద్మనాభంకూడాలేచి "చాలా శ్రమతీసుకుంటున్నారు" అన్నాడు వంటింటి గుమ్మానికి చేతులు ఆనించి నిల్చున్నాడు ఆమెచేసే పనుల్ని శ్రద్ధగా చూస్తూ నిమిషాల తర్వాత కాఫీఇయ్యటానికి కప్పుతో గుమ్మంవైపు రాబోయిన కాంత "ఆ!" అంటూఆగిపోయింది

* * * *

రాత్రి 8 గంటలయింది

శేఖరం ఇంటిముందు రిక్షాదిగి, డబ్బులిచ్చి హడావిడిగా తలుపుతట్టాడు. లోపల గడియలేదేమో కిర్రుమంటూ తలుపు సగానికి తెరుచుకుంది ఇంట్లో దీపం వెలగటంలేదు! శేఖరం తడుముకుంటూ వెళ్ళిలైటువేశాడు. ఆశ్చర్యంగా ఇల్లంతా శూన్యంగావుంది. అయోమయంగా "కాంతా! కాంతా!" అంటూ పిలిచాడు హడావిడిగా వంటింట్లోకి నడుస్తూ "ఇంతరాత్రి ఇల్లంతా ఇలా వదిలి కాంత ఎక్కడికిపోయింది? పద్మనాభం రాలేదా?" అంటూ ఆలోచిస్తున్న శేఖరానికి తలుపుకు అతికించి కొంచెం దూరంలో పడివున్న తెల్లకాగితము దానిమీద "అన్నయ్యకు" అన్నఅక్షరాలు పెద్దవిగా కనిపించాయి వణికే చేతులతో కవరందుకుని అందులోని ఉత్తరాన్ని తెరిచాడు.

అన్నయ్యా!

ఓడిపోయాను!! చిత్తుగా ఓడిపోయాను !! ఈ జీవిత సమరంలో పూర్తిగా ఓడిపోయాను!! ఒక్కసారి కాదు! రెండుసార్లుకాదు!! మూడుసార్లు ఓడిపోయాను !!! నేనింక ఈపాడు లోకంలో ఉండలేను. మృత్యుముఖంలోంచి తప్పించావు! ఆకలితీర్చావు! తండ్రిలా ఆదరించావు! తల్లిలా చేరదీశావు!! అన్నలా మురిపించావు!!! నీ ఋణం తీర్చుకోలేను. నాకుమరుజన్మఅంటూవుంటే, అన్ని జన్మలకూ నీవేనా అన్నవి కావాలని కోరుకుంటాను.

నీ ఆశ్రయంలో నీవంటి దేవుణ్ణి, పద్మనాభంవంటి తుచ్ఛుల్ని కూడా చూడగలిగినందులకు నాకు ఒకవైపు సంతోషం మరొకవైపు నాకన్నమీదనాకే అసహ్యం కూడా వేస్తూంది. గతిలేనిదాన్నయినా, పతిలేనిదాన్నయినా, పతితనయినా నన్నింత ఆదరించి, అభిమానించి, ప్రేమించిన నీ సహృదయతకు, నీకు ఇదే నాకృతజ్ఞతలు కాని... కాని.. అన్నా నేను నీకంటపడకుండానే సముద్రంలో తలదాచుకుంటున్నా ఒకమన్యా నాతోనే మాసిపోయేది కాని నాకింక అదృష్టంకలుగ లేదు.

"చచ్చిన పాములాపడివున్న నన్ను పద్మనాభం అవమానిస్తాడా. [illegible] దిక్కులేనిదాన్ని దాపకపోతాడా! ఎంత పశువులా ప్రవర్తించాడు! హే భగవాన్! నాలాంటి స్త్రీలు ఈ పవిత్ర భరత భూమిలో ఎంతమందివున్నారు. వారి గతి ఇంతేనా? ఇదేనా నువ్వు మాకిచ్చిన వరం! ఈ మగవారిలో ఎందుకింత పశుత్వాన్ని ప్రసాదించావు భగవాన్? అన్నయ్యా! నీవంటివాళ్ళు కావాలి దేశానికి కావాలి. నావంటి అభాగ్యులపాలిట కల్పవృక్షమవ్వాలి. నా చరిత్ర ఒక్క కన్నీటిబొట్టుగామారి నీ కళ్ళ వెంట ఒక్క కన్నీటి బిందువులో నా పాపాలు ప్రక్షాళనమవ్వాలి సెలవ్ అన్నయ్యా సెలవ్! కాంత చెల్లెలి,

"పద్మనాభం! ఎంతపని చేశావురా దుర్మార్గుడా! నాకడుపులో చిచ్చుపెడతావా? నా చెల్లెలి శీలాన్ని అపహరిస్తావా? అయ్యో! చేతులారా నీ చావుకి నేను కారణ మయ్యానా కాంతా?" అంటూ అరుస్తూ వీధి రోడ్డు వెంట పడ్డాడు శేఖరం. ఆ తర్వాత శేఖరాన్ని చూచినవారుమాత్రం లేరు.

ఇది జరిగిన [illegible] పద్మనాభం [illegible] వచ్చాడు.

"తాటిచెట్టు నీడ"

(3వ పేజీ తరువాయి)

పోవటం గమనించింది. ఊళ్ళోజనం అంతా తనవైపు చూసి నవ్వుతున్నట్లనిపించిందా సమయంలో.

కాళ్ళల్లో సత్తువ అణిగిపోయినట్లనిపించింది తను కళ్ళు మూసుకొని నామికి ఆనుకొంది. ఎంతో సేపటికిగాని తేరుకోలేదు.

వాడు బాగుపడాలి తను దేవుని మనసారా వేడుకొంది ఏమీ మాట్లాడకుండా ఏడుస్తూ ఇల్లు చేరుకుంది రాత్రల్లాఏడుస్తూ పడుకొన్నది తెల్లారేసరికి కళ్ళు చింతనిప్పుల్లా మండిపోయాయి. మనిషంతా పీలగా మారింది.

రంగడు తెల్లవారే మెలుకువే రాలేదు.

"ఎందుకే ఏడుస్తున్నవ్!"-అన్నాడు వాడు మామూలుగా.

"ఏం లేదు మావా! ఆరమొచ్చి పట్టుందది అదే పోద్దిటే" అంటూ కళ్ళు తుడుచుకొంది

తనకే పట్టనట్టు చూశాడారోజు

మాసె దీపం ఆరిపోవటంతో ఉలిక్కిపడి ఆలోచనసుండి తేరుకొంది రత్తి

ఇంతలో తలుపులు తెరచుకొన్నాయి. రంగడు తూలుతూ లోపలికొచ్చాడు. రత్తి లేచి వాడి దగ్గరకువరుగెత్తింది వాడిని పట్టుకొని జాగ్రత్తగా మంచంపై పడుకోబెట్టింది.

ఆ తలలో [illegible] కూసింది మూతలు పడ్డున్న కళ్ళకు నీళ్ళు [illegible] కలాబు చల్లటానికి ఉపక్రమించింది.

* * *

రాత్రి రంగడు అన్నం తినగానే అడిగింది రత్తి:

"మావా! రాత్తిరి ఎక్కడున్నవ్?"

ఈ ప్రశ్న వస్తుందని ఊహించని రంగడు వులిక్కిపడ్డాడు.

చురుకుగా చూశాడు.

"నే వేడికెపోతే నీకెందు. కేమొగోణ్ణి వది సోట్ల తిరుగుత అడగా నీ కెందు. కే?" అన్నాడు కోపంగా.

"ఒక్కటడుగుతనె సెత్తవా మావా?"

"ఏంటది?"

"నన్నిట్టా అన్యాయం సేయకు మావా! నే సేంపాపం సేసానని?" జాలిగా ఏడుస్తూ అడిగింది.

"ఆ సెప్పేదేదో మాటిగ సెప్పరాదూ" కోపంగా అరిచాడు.

"నేనుండగా ఆ ఎంకెందుకు మావా?"

"నంకే కూశావ్?" అంటూ జుట్టు పట్టుకొని క్రిందికివంచి బలంగా బాదాడు కసి తీరేదాకా.

"మళ్ళీ అంకే సంపేత్త" అన్నాడు పిడికిలిబిగించి కేక పెట్టి పడిపోయిన రత్తి లేచి మూలకుజరిగి ఒదిగి కూర్చుంది ఏడుస్తూ.

"కావాలంటేసెప్పు ఇంట్లోఉండకుండ యాడికైనా ఎల్లిపోత" అంటూ వంచె పర్దుకొన్నాడు.

భయపడిపోయింది రత్తి

"వద్దు మావా! నీకాళ్ళు పట్టుకొంట మావా. మళ్ళెల్లి పోవద్దు మావా!"అంటూ కాళ్ళ చుట్టుకుంది!

విదిలించి పోయాడు రంగడు రత్తిని,

ఏడుపే గతైంది. రోజూ అలాగే గడిచిపోయింది

రాత్రి తిరిగి వాడు వచ్చేవరికి బుడ్డీని వెర్రిగా ఉంచిందిరత్తి

మళ్ళీ మామూలే!

తను ఎంకి ఇంటికి పోయినా ఏమీ లేదు. తను స్వయంగా అన్నతో మాట్లాడి తెచ్చుకొనేదేముంది? అంతమ వడియల కోసం ఎదురుచూట్టం తప్పితే

* * *

కడుపుసిండా తిని ఎంకి ఇంటివైపు బైల్దేరాడు రంగడు. పోతున్న రంగణ్ణి కనుమరుగైయ్యేవరకు చూసింటి తప్పితే ఏం చేయలేకపోయింది రత్తి.

నోట్లో చుట్ట పెట్టుకొన్న రంగడు నామి దాటి ఎంకి గుడిసెముందుకు చేరాడు. లోపలినుండి ఎవరిదో మొగగొంతుక వినిపించింది.

మెల్లిగా నడుస్తూ గుడిసె తలుపు దగ్గరకొచ్చి ఆగిపోయాడు.

మంచంమీద ఎవరు!?

ఎంకి ప్రక్కన ఎవరది?

కళ్ళు నలుపుకొని చూశాడు.

వాడే "పెలమాయెగాడు"!

దాని ముఖంలో ముఖంపెట్టి మాస్తున్నాడు.

రంగడికి వాడి రెప్పలు చూడగానే కోపం ఉప్పెనలా పొంగింది.

కోపం ఆపుకొంటూ లోపల జరిగే సంభాషణ జాగ్రత్తగా వినసాగాడు.

"అయ్యాల్టి రోజు కోసం ఎన్ని రోజులుండి మాస్తున్నానో తెలుసా!" పెలమాయె గుండెపై తలపెట్టి కళ్ళు మూసుకొని అంటోంది ఎంకి

"నీ కోసం పట్నంకెల్లి ఎన్నిరూపాలు తెచ్చానో తెలుసా?" పెలమాయె దాని చెంపలపై తన చేతులురాస్తూ అడిగాడు.

"నాకు సీగురించి తెలుసు మావా!" అంది ఎంకి.

"ఎంకీ! ఆ రంగడుగాణ్ణి ఎందుకు తేరనిస్తవే?"

"పోనీ మావా! వాడోయదవ! దొరసాని లాంటి పెళ్ళాన్నొదిలి నా కాడికొస్తడు. ఎంత సెప్పినా ఇనడు"

"నరెగాని, ఎంకి అడిని, తన్ని బుద్ధి సెప్పక పోయావా?"

"అడు చేసుకొనే దానికి అదే అనుభవిస్తడులే" అంది ఎంకి లేచి కూర్చుంటు.

రంగడి పిడికిలి బిగుసుకొని పోయింది

"మనం పట్నం ఎల్లిపోదాం ఎంకి"

"నిజమా మావా!"

"నిజమేనే"

"మరెప్పుడు పయానం?"

"నువ్వు ఎప్పుడంటె అప్పుడే"

"ఐతే రేపు రాత్రి బండికే పోదాం"

ఇహ వినలేకపోయాడు రంగడు. పెద్దగా అరుస్తూ గుడిసెలో అడుగు పెట్టాడు.

ఇద్దరూ ఉలిక్కిపడి వెనక్కు తిరిగి చూశారు.

రంగడు కోపంతో ఊగిపోతున్నాడు. ఎంకి రంగడివైపు నిర్లక్ష్యంగా చూసింది.

"ఏం రంగయ్యా! పిలిచావా" వెటకారంగా అడిగింది ఎంకి వాడి కోపం పెరిగింది.

"అయితే నే పెల్లిపోవటం ఖాయమన్న మాట" బుసలుకొడ్తూ ప్రశ్నించాడు.

"ఔను" అంది ఎంకి తొణక్కుండా.

"వీల్లేదు" పెద్దగా అరిచాడు.

"కుక్కలా గెండుకరుస్తవ్? నేనే మైనాకట్టుకొన్న పెళ్ళాన్నా చెప్పినట్టు ఇనటానికి!"

"ఏమన్నావ్" చేయెత్తబోయాడు రంగడు.

రంగడి చెయ్యి గాలిలోనే ఆగిపోయింది పెలమాయె రంగడి చేతిని గట్టిగా పట్టుకొన్నాడు.

"రంగయ్యా! నా ఇలు దాటి ఎల్లిపో" ఎంకి వాడివైపు గుడ్లురిమిచూస్తూ అరిచింది.

రంగడు నిశ్చేష్టంగా ఎంకి వైపు చూశాడు.

ఎంకికి రంగణ్ణి ఆ పరిస్థితుల్లో చూడగానే జాలేసింది "రంగ మావా! [illegible] ఉన్నాడు నాకూ అట్టనే ఉ జాలేసి ఉంది నీకు రత్తి ఉంది నాకు [illegible] బాగుంటది. నవ్వూ రత్తి ఇద్దరూ ఉన్నట్టే నాకూ ఉండాలి ఉంది పెలమయ్య మావ అన్నాలకు నాకైనా దయ చూపాడు సీ మావాన నీవుపో, రత్తిని సుఖపెట్టు నేను మంచిగా బతకాలని దీవించు" అంది వాడి చేతులుపట్టుకొంటూ.

క్షణం నిశ్చేష్టపోయాడు రంగడు.

ఔను రత్తి ఎంకి చెప్పినట్లు దేవత, తనెతకొట్టినా, భరించేది తను ఆనందంగా ఉంటేనే తనూ ఆనందంగా ఉన్నట్లే అనుకొనేది, తనకు కడుపునిండా అన్నం తిన్నాక మిగిలితేనే తను తినేది. తనే ఊరికే చేయి చేసుకొనేవాడు.

రంగడు రెండు చేతులని చూసుకొన్నాడు.

ఎంకి పెలమాయె దగ్గర కెళ్ళింది ఇద్దరూకలిసి నిలబడి రంగణ్ణి చూస్తున్నారు.

తన పెళ్ళైన మొదటి రోజులు జ్ఞాపకం వచ్చాయి రంగడికి.

"ఎఱ్ఱంతంగేదూ బతకమ్మా
పచ్చంతంగేదూ బతకమ్మా
మా మావ క్షేమం బతకమ్మా..."

రత్తి తెల్లచీరతో గొబ్బెమ్మ చుట్టూ నవ్వుతూ తిరుగుతుంటే తను వెక్కిరించినా తననేమీ అనేదికాదు.

వాడి మెదడులో జరిగిన సంఘటనలు గిర్రున తిరుగసాగాయి.

"మమ్మల్ని దీవించు మావా!" పెలమాయె ఎంకి వాడి కాళ్ళకైకి వంగి నమస్కరించారు. వారిని హృదయంలో నిశ్శబ్దంగా ఆశీర్వదించాడు. వాడి కళ్ళల్లో నిండిన అశ్రుకణాలు ఆ నవదంపతుల తలలపై పడ్డాయి.

"రంగన్న మావా! రత్తక్కను క్షమించమని అడిగానని చెప్పు" అంది తనూ కన్నీళ్ళు తుడుచుకొంటూ ఎంకి.

రంగడు వెనక్కు తిరిగాడు.

"రత్తీ"... వాడిగుండెలుప్రతిధ్వనించేట్టుగా అరుస్తోంది మనసు.

"నన్ను క్షమించు. నీ మనసెంత బాధపెట్టాను రత్తీ"

గుడిసెవైపు గబగబా నడుస్తున్నాడు రంగడు.

గుడిసె తలుపులు బార్లా తెరిచి ఉన్నాయి. లోపల చీకటిగా ఉంది.

లోపలికెళ్ళి గట్టిగా పిలిచాడు రంగడు.

నిశ్శబ్దం.

దొడ్లో ఆవుదూడ "అంబా" అంటూ అరిచింది. పెరట్లోకి వెళ్ళాడు..

గడ్డిదిండుపై రత్తి బోర్లాపడుకొంది. సింధూరపోసినట్లున్న వెన్నెల్లో దాని మొహంలోని కాంతులు ఆరిపోకుండా మెరుస్తున్నాయి.

"రత్తీ నే నొచ్చేశా, ఇగ నిన్నొదిలి పోను" అంటూ దాని [illegible] పట్టుకొని లేపాడు.

పొగాకును బారన్ కు చేర్చే పద్ధతులు

ఆకును తోటనుండి బారనుకు చేర్చేటప్పుడు మనం ఎంతశ్రద్ధ తీసుకుంటే ఆకు నాణ్యతకూడా అంత బాగుంటుంది. రద్దు కూడా ఆట్టే పోదు. సాధారణంగా ఆకును కోసినతరువాత దానిని ఇష్టము వచ్చినట్లు బండిలో త్రొక్కి, పైన మనుష్యులు కూర్చొని బారనుకు పొగాకునుచేర వేసేదృశ్యాన్ని మనం తరచు చూస్తూవుంటాం. కాని, ఇది మంచిపద్ధతికాదు. ఈ విధముగా బండిపై త్రొక్కుటవలన అది భౌతికముగా చెడిపోవడం మాత్రమేకాక, బండిలో దట్టంపడిన ఆకులోపలపుట్టిన వేడిమిచేత ఆకు నాణ్యతకూడా దెబ్బతింటుంది. దీనివలన ఎక్కువ సంఖ్యలో తక్కువగ్రేడులు ఎక్కువ మునకలు లభిస్తాయి. అందుచేత ఆకును బారనుకు చేరవేసే పద్ధతిలోను, ఆకు కర్రలను గ్రుచ్చుటలోను మార్పులు చేయుట ద్వారా ఈ హానిని చాలామట్టుకు అరికట్టవచ్చును.

ఆకును కళ్ళమీదకు చేర్చిన తరువాత గుత్తులు గుత్తులుగ గ్రుచ్చుట కంటె మొదట ఆకులను గుత్తులుగ గ్రుచ్చి తరువాత బండ్లకెత్తుట మంచిది. పొలములో కోసిన ఆకును పొలము చేరగావుండే చెట్టనీడనుగాని పందిరి క్రిందగాని నీడలో గ్రుచ్చుట మంచిది. ఈ విధంగా గ్రుచ్చిన ఆకులను కర్రలకు తగిలించి సోపానముపలె ఏర్పాటు చేయబడిన బండిచక్రమునకు అమర్చుట ప్రశస్తమైన పద్ధతి. ఒక్క రెండెడ్ల బండిపై ఇటువంటి కర్రలను సుమారు 150 వరకూ అమర్చవచ్చును. ఈ విధముగా చేయుటవలన ఒకటి రెండు పర్యాయములు బండి ఎక్కువతిరగవలసి వచ్చినా ఆకు నాణ్యతలో ఆ తేడా కనిపించగలదు

అరటితోటల విషయములో తీసుకోవలసిన జాగ్రత్త

అరటిపిలకలను పాతిన తరువాత శీతకాలములో అయితే 7 నుండి 12 రోజులకొకపర్యాయము. వేసవికాలములో అయితే 6 నుండి 7 రోజులకొక పర్యాయము విధిగా నీరు పెట్టితీరాలి ఆ విధముగా పదెనిమిది పర్యాయములు నీరు పెట్టిన తరువాత తోటను మొక్కలకు దెబ్బతగలకుండా మొక్కచుట్టూ పళ్ళెము త్రవ్వాలి. నేల బాగా బిగిసిపోయివుంటే నాలుగైదు పర్యాయములు నీరుపెట్టిన తర్వాతనే ఆ విధముగా త్రవ్వవచ్చును, తోటకు మూడు పర్యాయములుపుష్కలమైన సేంద్రియపు ఎరువులు, రసాయనికపు ఎరువులు వేయాలి. తోటను పాతిన రెండు నెలల తరువాత మొదటి పర్యాయము మూడునెలల తరువాత రెండు పర్యాయము నాలుగు నెలల తరువాత మూడవపర్యాయము ఈ ఎరువులు వేయాలి. ఎరువులను వేసిన వెంటనే తోటకు నీరు కట్టాలి.

అరటి దుంపలపై పట్టానికి కనిపించకుండా ఎప్పటికప్పుడు మొక్క మొదలును మట్టితో బాగా కప్పాలి. అరటిమొక్క పువ్వువేసేవరకూ మొక్కచుట్టూ వుండే పిలకలను తొలగించివేస్తూ వుండాలి. తల్లి మొక్క పువ్వువేసే సమయంలో ఒక పిలకను గెలను కొట్టేటప్పుడు ఒక పిలకమాత్రమే పెరగడానికి అవకాశం ఇవ్వాలి. ఈ పద్ధతిని అనుసరిస్తేనే అవి పెరిగి మంచి గెలలను ఇవ్వగలుగుతాయి.

అరటిచెట్టు గెలను ఒక్కోరకులో దక్షిణదిశగా వేస్తే వేసవిలో ఎండలకు గెల దెబ్బతినకుండా ఎండు బోదుగుతో చుట్టాలి. గెల బరువుతో చెట్టువంగిపోకుండా బలమైన వోటు ఏర్పాటు చేయాలి పూర్తిగా అభివృద్ధి చెందిన తరువాత అరటిపువ్వును విరిచివేయాలి

కొబ్బరి విత్తనపు కాయలు
మేలిరకపు కొబ్బరి విత్తనాల్ని
[illegible]